No Φ 092.22/696

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΕΝΤΟΥΡΗΣ ΚΑΙ ΒΕΝΤΟΥΡΗ

ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(*Προσφυγή αρ. 45290/11)*

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

14 Ιανουαρίου 2016

Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 44§2 *της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν ορισμένες αλλαγές ως προς τη μορφή.*

Στην υπόθεση Βεντούρης και Βεντούρη κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), το οποίο συνεδρίασε σε Τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση :

Mirjana Lazarova Trajkovska, Πρόεδρο,
Päivi Hirvelä,
Guido Raimondi,
Ledi Bianku,
Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,
Paul Mahoney,
Armen Harutyunyan, *δικαστές,*
Και με τη σύμπραξη του André Wampach, ως *Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,*
Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο στις 8 Δεκεμβρίου 2015,
Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 45290/11) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας την οποία άσκησαν δύο πολίτες του εν λόγω Κράτους, ο κ. Ιωάννης Βεντούρης και η κ. Αθηνά Βεντούρη («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν στο Δικαστήριο στις 18 Ιουλίου 2011 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου από τον δικηγόρο Αθηνών κ. Κ. Σιουρούνη. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της, τον κ. Κ. Γεωργιάδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την κ.Α. Μαγρίππη, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Οι προσφεύγοντες επικαλούνται παραβίαση των άρθρων 6§1 της Σύμβασης και 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου, λόγω της άρνησης της διοίκησης να συμμορφωθεί με δικαστική απόφαση.

4. Στις 3 Φεβρουαρίου 2015 η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

Ι. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Οι προσφεύγοντες έχουν γεννηθεί αντίστοιχα το 1940 και το 19987 και είναι κάτοικοι Πειραιά.

6. Οι προσφεύγοντες είναι κύριοι ενός οικοπέδου επιφάνειας 123,50 τ.μ. και μιας οικοδομής επί του εν λόγω οικοπέδου επιφάνειας 117 τ.μ. στον Δήμο Δραπετσώνας.

7. Η ιδιοκτησία αυτή που ανήκε αρχικά στους ανιόντες τους απαλλοτριώθηκε το 1926. Εντούτοις, με απόφαση της 12ης Μαρτίου 1938 οι Υπουργοί Γεωργίας και Δημόσιας Υγείας ήραν την απαλλοτρίωση.

8. Στις 23 Ιανουαρίου 1969, οι Υπουργοί Οικονομίας και Κοινωνικής Ασφάλισης δέσμευσαν εκ νέου την ιδιοκτησία αυτή ενόψει της απαλλοτρίωσής της. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1974, μετά από απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας στο οποίο προσέφυγαν οι ανιόντες των προσφευγόντων, οι ίδιοι υπουργοί ήραν τη δέσμευση.

9. Στις 29 Μαΐου 1986, ένα προεδρικό διάταγμα τροποποίησε το ρυμοτομικό σχέδιο του Δήμου Δραπετσώνας επιφέροντας έτσι νέα δέσμευση της εν λόγω ιδιοκτησίας. Ανέφερε ότι η επίμαχη ιδιοκτησία θα χρησίμευε στη δημιουργία μιας ζώνης πρασίνου.

10. Με δύο πράξεις με ημερομηνία 20 Μαρτίου 1997 και 29 Δεκεμβρίου 2000, περιήλθαν στον πρώτο προσφεύγοντα, ως κληρονόμο του πατέρα του, Ε. Βεντούρη, και της μητέρας του Α. Βεντούρη, μερίδες αντίστοιχα 3/8 και 1/8 εξ αδιαιρέτου της επίμαχης ιδιοκτησίας. Με γονική παροχή της 17ης Νοεμβρίου 2008, η δεύτερη προσφεύγουσα έλαβε εξ αδιαιρέτου ποσοστό 50% της επίμαχης ιδιοκτησίας από τον πατέρα της Α. Βεντούρη.

11. Εν τω μεταξύ, καθώς η απαλλοτρίωση που είχε αποφασιστεί με διάταγμα της 29ης Μαΐου 1986 δεν πραγματοποιήθηκε και δεν καταβλήθηκε καμία αποζημίωση, η Α. Βεντούρη και ο πρώτος προσφεύγων προσέφυγαν στις 12 Ιουνίου 2001 το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών με προσφυγή κατά της σιωπηρής άρνησης της διοίκησης να άρει τη δέσμευση. Με την απόφασή του αρ. 1056/2002 της 29ης Απριλίου 2002, το Διοικητικό

Εφετείο έκανε δεκτό το αίτημα και παρέπεμψε την υπόθεση στη διοίκηση προκειμένου να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την άρση της δέσμευσης.

12. Καθώς η διοίκηση δεν αντιδρούσε, οι προσφεύγοντες απέστειλαν στις 10 Μαρτίου 2004, στην Νομαρχία του Πειραιά έγγραφο διαμαρτυρίας: παραπονιόντουσαν για την καθυστέρηση της διοίκησης να συμμορφωθεί με την απόφαση αρ. 1056/2002 και την κάλεσαν να μην επιβάλει νέα δέσμευση στην ιδιοκτησία τους.

13. Μετά την παρέμβαση της Νομαρχίας Πειραιά στον δήμο Δραπετσώνας, ο τελευταίος ενημέρωσε την Νομαρχία ότι σχεδίαζε να επιβάλει εκ νέου απαλλοτρίωση και ότι είχε προβλέψει το ποσό των 400.000 ευρώ στον προϋπολογισμό του ως αποζημίωση για την απαλλοτρίωση.

14. Στις 7 Ιουνίου 2004, η Νομαρχία Πειραιά ήρε την απαλλοτρίωση, αλλά συγχρόνως προέβη σε τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Δραπετσώνας, και επέβαλε νέα απαλλοτρίωση της επίμαχης ιδιοκτησίας.

15. Στις 7 Δεκεμβρίου 2004, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας με αίτηση ακυρώσεως της προαναφερθείσας απόφασης της Νομαρχίας του Πειραιά.

16. Με την απόφαση αρ. 1295/2008 της 16^{ης} Απριλίου 2008, το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την προσβληθείσα απόφαση και τη δέσμευση της ιδιοκτησίας που απέρρεε από την εν λόγω απόφαση με την αιτιολογία ότι το διάγραμμα του τροποποιημένου ρυμοτομικού σχεδίου που έπρεπε να επισυνάπτεται στην εν λόγω απόφαση δεν είχε δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

17. Μετά την προαναφερθείσα απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η Διεύθυνση Πολεοδομίας του Πειραιά ζήτησε, στις 18 Μαΐου 2009, από τον Δήμο Δραπετσώνας να άρει την απαλλοτρίωση, αλλά ο Δήμος με την απόφαση αρ. 106/2009 αποφάσισε να προβεί σε νέα απαλλοτρίωση προκειμένου να δημιουργήσει ζώνη πρασίνου. Ο δήμος ενέγραψε το ποσό των 100.000 ευρώ στον προϋπολογισμό του ως αποζημίωση λόγω απαλλοτρίωσης.

18. Στις 20 Δεκεμβρίου 2012, το αρμόδιο για πολεοδομικά θέματα και αμφισβητήσεις Συμβούλιο (ΣΥΠΟΘΑ) κάλεσε τον Δήμο να κινήσει τη διαδικασία δημοσίευσης της πρότασης τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου.

19. Με έγγραφο της 8ης Μαρτίου 2013, η Περιφέρεια Αττικής όρισε στον Δήμο Δραπετσώνας προθεσμία α) για την προαναφερθείσα νόμιμη δημοσίευση, β) του ζήτησε να προβλέψει στον προϋπολογισμό του 2013 ένα ποσό ως αποζημίωση λόγω απαλλοτρίωσης για την ιδιοκτησία των προσφευγόντων και γ) του ζήτησε να ενημερώσει την Περιφέρεια Αττικής για την εξέλιξη των υπό α) και β) ενεργειών έτσι ώστε να συνεχιστεί η διαδικασία απαλλοτρίωσης που αποφασίστηκε με την απόφαση αρ. 106/2009. Το ίδιο έγγραφο υποδείκνυε λεπτομερώς στον Δήμο τη διαδικασία που έπρεπε να ακολουθηθεί για να τεθούν σε εφαρμογή οι συστάσεις της Περιφέρειας Αττικής. Εντούτοις, ο Δήμος Δραπετσώνας δεν έστειλε τις πληροφορίες που είχαν ζητηθεί εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

20. Στις 21 Μαΐου 2013, οι προσφεύγοντες ζήτησαν από την Περιφέρεια Αττικής να επικαιροποιήσει τον φάκελο έτσι ώστε να ολοκληρωθεί η διαδικασία έγκρισης του ρυμοτομικού σχεδίου.

21. Στις 27 Νοεμβρίου 2014 η Περιφέρεια Αττικής εξέδωσε μια γνώμη προς το ΣΥΠΟΘΑ υπέρ της άρσης της απαλλοτρίωσης. Πρότεινε επίσης συγχρόνως την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου κατά τον ακόλουθο τρόπο:

1) Να αποχαρακτηριστεί η επίμαχη ιδιοκτησία από ζώνη πρασίνου και να επαναχαρακτηριστεί ως οικοδομήσιμη προβλέποντας μια ζώνη πεζών περιμετρικά.

2) Να οριστεί η χρήση της ιδιοκτησίας ως μπαρ-καφετέρια με περιορισμούς δόμησης

3) Να απορριφθεί μερικώς το αίτημα των προσφευγόντων

4) Να διαβιβαστεί ο φάκελος στον Δήμο για δημοσίευση

22. Το ΣΥΠΟΘΑ ενέγραψε την εξέταση της προαναφερθείσας γνώμης στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασής του της 17ης Φεβρουαρίου 2015, αλλά το θέμα αυτό αναβλήθηκε λόγω μη συγκέντρωσης απαρτίας.

23. Κατά τη συνεδρίασή του της 17ης Μαρτίου 2015, το ΣΥΠΟΘΑ συμπέρανε ότι έπρεπε να προβεί στην άρση της απαλλοτρίωσης. Εντούτοις, πρότεινε η χρήση της ιδιοκτησίας να περιοριστεί στη λειτουργία ενός μπαρ-καφετέριας-εστιατορίου, ο συντελεστής δόμησης να μειωθεί από το 2,60% (που εφαρμοζόταν στην περιοχή) σε 1% και το ύψος κάθε οικοδομής να περιοριστεί σε έναν μόνον όροφο. Το ΣΥΠΟΘΑ κοινοποίησε την απόφασή του στον Δήμο Δραπετσώνας προκειμένου να τροποποιήσει το ρυμοτομικό σχέδιο.

24. Στις 4 Μαΐου 2015, ο Δήμος ενημέρωσε την «Επιτροπή Ποιότητας Ζωής» ως προς τη διαδικασία που έπρεπε να ακολουθηθεί. Στις 12 Μαΐου 2015, ενημέρωσε επίσης το ΣΥΠΟΘΑ ότι λάμβανε χώρα η διαδικασία τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου.

25. Στις 17 Ιουνίου 2015, η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής αποφάνθηκε υπέρ της απαλλοτρίωσης της ιδιοκτησίας των προσφευγόντων. Στις 3 Ιουλίου 2015, το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε να επιβάλει εκ νέου την απαλλοτρίωση προκειμένου να δημιουργηθεί χώρος πρασίνου και προέβλεψε το ποσό των 200.000€ ως αποζημίωση λόγω απαλλοτρίωσης.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

26. Για το οικείο εθνικό δίκαιο και την πρακτική και ιδίως τις οικείες διατάξεις του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα ισχύουν όσα έχουν αναφερθεί στην απόφαση *Φιξ κατά Ελλάδας* (αρ. 1001/09, §§28-31, 12 Ιουλίου 2011).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΟΥ

27. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για το ότι βρέθηκαν σε αδυναμία να διαθέσουν την ιδιοκτησία τους και αυτό τουλάχιστον από την τρίτη δέσμευση της ιδιοκτησίας η οποία επήλθε το 1986, και λόγω του ότι είχαν επέλθει και άλλες δεσμεύσεις από το 1926. Επικαλούνται παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του.Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου, όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων».

28. Κατ' αρχάς, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι αιτιάσεις των προσφευγόντων που αναφέρονται στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης που έλαβαν χώρα πριν την 20η Νοεμβρίου 1985, ημερομηνία που άρχισε να ισχύει η αναγνώριση του δικαιώματος ατομικής προσφυγής, εκφεύγουν της αρμοδιότητας *ratione temporis* του Δικαστηρίου.

29. Δεύτερον, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει μερικώς την εν λόγω αιτίαση λόγω ασύμβατου *ratione personae* προς τις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, καθόσον οι προσφεύγοντες κατέστησαν με καθυστέρηση κύριοι του επίδικου ακινήτου: ο πρώτος προσφεύγων δεν είχε νόμιμο τίτλο που να του επιτρέπει να κάνει χρήση της ιδιοκτησίας του πριν την 20η Μαρτίου 1997 και την 29η Δεκεμβρίου 2000 (βλ. ανωτέρω παράγραφο 10). Η δεύτερη προσφεύγουσα δεν υποκαταστάθηκε στα δικαιώματα του Α. Βεντούρη παρά στις 17 Νοεμβρίου 2008 (βλ. ανωτέρω παράγραφο 10) και έτσι, έως την ημερομηνία αυτή, μόνον ο τελευταίος, ως κύριος, είχε την χρήση του επίμαχου ακινήτου.

30. Τρίτον, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες δεν εξάντλησαν τα εθνικά ένδικα μέσα. Αφενός, στην αίτηση ακυρώσεως της 7ης Δεκεμβρίου 2004, ούτε η Α. Βεντούρη ούτε ο πρώτος προσφεύγων δεν επικαλέστηκαν το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου ή διατάξεις αντίστοιχης ισχύος. Οι αιτιάσεις τους βασίζονταν μόνον στο εθνικό δίκαιο. Αφετέρου, οι προσφεύγοντες δεν ασκήσανε την αγωγή αποζημίωσης κατά του Δημοσίου με βάση το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα.

31. Οι προσφεύγοντες απορρίπτουν τις ενστάσεις της Κυβέρνησης. Ειδικότερα, όσον αφορά τον ισχυρισμό περί μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων επειδή δεν

ασκήσανε αγωγή θεμελιωμένη στο άρθρο 105ΕισΝΑΚ, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η αγωγή αυτή επιτρέπει απλώς την επιδίκαση αποζημίωσης και όχι την αποκατάσταση της χρήσης της ιδιοκτησίας τους που έχει δεσμευτεί εδώ και τριάντα έτη, ή ακόμη εδώ και ενενήντα έτη εάν υπολογιστεί και η περίοδος των ετών 1926 έως 1985.

32. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι μεσολάβησαν έντεκα έτη από την άρση της δέσμευσης της ιδιοκτησίας το 1974 και τη νέα δέσμευση του 1986, γεγονός που αποκλείει κάθε «διαρκή κατάσταση» υπό την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου. Ωστόσο, από το 1986, η δέσμευση της ιδιοκτησίας των προσφευγόντων υπήρξε αδιάλειπτη και οι προσφεύγοντες βρέθηκαν σε αδυναμία να κάνουν χρήση του ακινήτου τους ή να το εκμεταλλευτούν, καθόσον η εν λόγω ιδιοκτησία έφερε πραγματικό βάρος. Εντούτοις, οι προσφεύγοντες θα έπρεπε να είχαν προσφύγει στα διοικητικά δικαστήρια με αγωγή θεμελιωμένη στα άρθρα 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Η εθνική νομολογία δέχεται ρητά ότι εάν η διοίκηση δεσμεύει ένα οικόπεδο πέραν της λογικής προθεσμίας, ο θιγόμενος κύριος μπορεί να ζητήσει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη. Κατά την εξέταση της αίτησης αυτής, τα δικαστήρια ελέγχουν τη νομιμότητα της προσβληθείσας διοικητικής πράξης. Επομένως, οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να προσάπτουν στις αρχές ότι τους στέρησαν τη χρήση και την εκμετάλλευση της ιδιοκτησίας τους για μεγάλο χρονικό διάστημα, αφού οι ίδιοι δεν τους έδωσαν την ευκαιρία να αποκαταστήσουν την κατάσταση για την οποία παραπονούνται σήμερα ενώπιον του Δικαστηρίου (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Ρουσάκης και λοιποί κατά Ελλάδας* (déc.), αρ. 15945/02, 8 Ιανουαρίου 200, *Αμαλία Α.Ε. και Κουλουβάτος Α.Ε. κατά Ελλάδας* (déc.), αρ. 20363/02, 28 Οκτωβρίου 2004, *Γαλατάλης κατά Ελλάδας,* (déc.), αρ. 36251/03, 12 Μαΐου 2005, *Παναγιώτης Γκίκας και Γεώργιος Γκίκας κατά Ελλάδας,* αρ, 26914/07, §§ 46-48, 2 Απριλίου 2009*).* Οι ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων προσφυγές που επιχείρησαν δεν μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα παρά την ακύρωση της σιωπηρής απόρριψης της διοίκησης να άρει το βάρος που επιβλήθηκε επί της ιδιοκτησίας τους και δεν μπορούσαν να αποκαταστήσουν τη ζημία που τους προκάλεσε η δέσμευσή της για πολλά χρόνια.

33. Το ίδιο συμπέρασμα ισχύει και για την αιτίαση που αφορά την περίοδο που έπεται της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας της 16ης Απριλίου 2008. Είναι προφανές ότι με την καθυστέρηση της άρσης της επίμαχης απαλλοτρίωσης, η διοίκηση στερεί τους ενδιαφερομένους από τη νομή του ακινήτου τους. Ωστόσο, οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα, προκειμένου να αποκατασταθεί η ζημία που υπέστησαν εξαιτίας της αδράνειας της διοίκησης, να ζητήσουν αποκατάσταση, βασιζόμενοι πάντα στα άρθρα 105 και 106 ΕισΝΑΚ.

34. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35§§1 και 4 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6§1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

35. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς τις αποφάσεις αρ. 1056/2002 του διοικητικού εφετείου και 1295/2008 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επικαλούνται παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (…) εντός λογικής προθεσμίας υπό (…) δικαστηρίου, (…) το οποίον θα αποφασίση (…) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως, (…)»..

Α. Επί του παραδεκτού

36. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την αιτίαση αυτή λόγω ασυμβατότητας *ratione personae* προς τις διατάξεις του άρθρου 6§1 της Σύμβασης. Υπογραμμίζει ότι η δεύτερη προσφεύγουσα δεν υποκαταστάθηκε στα δικαιώματα του Α. Βεντούρη παρά στις 17 Νοεμβρίου 2008 και συνεπώς δεν μπορεί να παραπονείται για το ότι δεν έτυχε πραγματικής δικαστικής προστασίας πριν την ημερομηνία αυτή. Όσον αφορά τον πρώτο προσφεύγοντα, δεν αποδεικνύει ότι θα μπορούσε να είχε κάνει χρήση πραγματικά της εν λόγω ιδιοκτησίας, ως κάτοχος ή νομέας, πριν τις ημερομηνίες κατά τις οποίες αποδέχτηκε την κληρονομία (20 Μαρτίου 1997 και 29 Δεκεμβρίου 2000).

37. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η θέση της Κυβέρνηση όχι μόνον στερείται νομικής βάσης αλλά και ότι εάν υιοθετηθεί θα δίνει στις αρχές την δυνατότητα να παραβιάζουν επ' αόριστον τη Σύμβαση και θα στερεί το εκάστοτε θύμα από κάθε προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου. Ειδικότερα, σε περίπτωση επαναλαμβανόμενων θανάτων διαδοχικών κυρίων, η ιδιοκτησία θα μπορούσε να αλλάξει χέρια πολλές φορές, αλλά λόγω του ότι κάθε διαδοχικός κύριος θα αποκτά πρόσφατα την ιδιοκτησία και δεν θα έχει τον χρόνο να υποκατασταθεί στα δικαιώματα του προκατόχου του, οι αρχές θα μπορούν-ανενόχλητα-να συνεχίζουν να παραβιάζουν τη Σύμβαση.

38. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ως «θύμα» το άρθρο 34 της Σύμβασης ορίζει το πρόσωπο που θίγεται άμεσα από την επίδικη πράξη ή παράλειψη, ενώ η ύπαρξη παραβίασης των απαιτήσεων της Σύμβασης νοείται ακόμη και όταν δεν υπάρχει ζημία (*Ressegatti κατά Ελβετίας,* αρ. 17671/02, §19, 13 Ιουλίου 2006).

39. Στο πλαίσιο της παρούσας αιτίασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς τις αποφάσεις των ετών 2002 και 2008 που αφορούν τη δέσμευση του ακινήτου του οποίου είναι σήμερα κύριοι. Επομένως, τους αφορά άμεσα η επίδικη παράλειψη.

40. Επομένως, οι προσφεύγοντες μπορούν να υποστηρίζουν ότι είναι θύματα της επικαλούμενης παραβίασης.

41. Εξάλλου το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η εν λόγω αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35§3(α) της Σύμβασης και ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, την κηρύσσει παραδεκτή.

Β. Επί της ουσίας

42. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι λαμβανομένων υπόψη των δράσεων που έχει αναλάβει η διοίκηση για να συμμορφωθεί προς τις σχετικές δικαστικές αποφάσεις και οι οποίες εξακολουθούν να διενεργούνται, οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να παραπονούνται για την άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς τις εν λόγω αποφάσεις.

43. Οι προσφεύγοντες υπογραμμίζουν ότι η ιδιοκτησία τους έχει δεσμευθεί για πολλά χρόνια χωρίς να έχουν αποζημιωθεί και χωρίς να έχουν την δυνατότητα να

κάνουν χρήση της ιδιοκτησίας τους ή να την εκμεταλλευτούν εμπορικά. Το νομικό της καθεστώς εξακολουθεί να παραμένει το ίδιο με αυτό που είχε το 2002 όταν το διοικητικό εφετείο εξέδωσε την απόφασή του. Έκτοτε, η διοίκηση δεν τους κατέβαλε καμία αποζημίωση λόγω απαλλοτρίωσης και δεν ήρε τα βάρη που βαρύνανε την επίδικη ιδιοκτησία.

44. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη το οποίο εγγυάται το άρθρο 6§1 της Σύμβασης θα ήταν ουτοπικό εάν η εθνική έννομη τάξη ενός συμβαλλόμενου κράτους επέτρεπε σε μια τελεσίδικη και δεσμευτική δικαστική απόφαση να μένει ανενεργή εις βάρος ενός διαδίκου. Η εκτέλεση μιας απόφασης, οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της «δίκης» κατά την έννοια του άρθρου 6. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι η πραγματική προστασία του πολίτη και η αποκατάσταση της νομιμότητας συνεπάγονται την υποχρέωση για τη διοίκηση να συμμορφώνεται σε δικαστική απόφαση που έχει εκδοθεί από το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο του Κράτους (βλ. ιδίως, *Hornsby κατά Ελλάδας,* απόφαση της 19ης Μαρτίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II, pp. 510-511, § 40 και επ., *Καραχάλιος κατά Ελλάδας,* αρ. 62503/00, § 29, 11 Δεκεμβρίου 2003). Επιπροσθέτως, το Δικαστήριο υπογραμμίζει την ιδιαίτερη σημασία που έχει η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων στο πλαίσιο των διοικητικών διαφορών (βλ. *Ιερά Μονή Προφήτου Ηλίου Θύρας κατά Ελλάδας,* αρ. 32259/02, § 34, 22 Δεκεμβρίου 2005).

45. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του ότι στις 29 Απριλίου 2002, το διοικητικό εφετείο ακύρωσε την παράλειψη της διοίκησης, να άρει την απαλλοτρίωση της επίδικης ιδιοκτησίας που επιβλήθηκε με προεδρικό διάταγμα της 29ης Μαΐου 1986 (βλ. ανωτέρω παράγραφο 11). Μολονότι στις 7 Ιουνίου 2004 η Νομαρχία Πειραιά ήρε την απαλλοτρίωση, ο Δήμος Δραπετσώνας επέβαλε νέα, την οποία ακύρωσε το Συμβούλιο της Επικρατείας λόγω παράβασης τύπου όσον αφορά τη δημοσίευση (βλ. ανωτέρω παραγράφους 14 και 16). Το 2009, ο Δήμος Δραπετσώνας επέβαλε νέα απαλλοτρίωση με σκοπό να δημιουργηθεί ζώνη πρασίνου, χωρίς ωστόσο να συμμορφωθεί με τις απαιτούμενες διατυπώσεις (βλ. ανωτέρω παράγραφο 17). Μόνον στις 20 Δεκεμβρίου 2012 και στις 8 Μαρτίου 2013 το ΣΥΠΟΘΑ και η

Περιφέρεια Αττικής ζήτησαν από τον Δήμο να συμμορφωθεί με τις ως άνω αποφάσεις αλλά ο δήμος δεν τήρησε την ταχθείσα προθεσμία (βλ. ανωτέρω παραγράφους 18-19). Στις 27 Νοεμβρίου 2014, εν συνεχεία στις 17 Μαρτίου 2015, η Περιφέρεια Αττικής και το ΣΥΠΟΘΑ αντίστοιχα ξαναζήτησαν την άρση της απαλλοτρίωσης, αλλά για να επιβληθεί νέα (βλ. ανωτέρω παραγράφους 21 και 23). Στις 3 Ιουλίου 2015, το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε να επιβάλει εκ νέου την απαλλοτρίωση για τη δημιουργία ζώνης πρασίνου (βλ. ανωτέρω παράγραφο 25).

46. Εν κατακλείδι, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι από την απόφαση του διοικητικού εφετείου του 2002, ή ακόμη από την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας του 2008, και παρά το περιεχόμενο των αποφάσεων, η κατάσταση της ιδιοκτησίας των προσφευγόντων δεν άλλαξε: εξακολουθεί να είναι δεσμευμένη λόγω μιας απαλλοτρίωσης που δεν πραγματοποιείται και οι προσφεύγοντες δεν έχουν λάβει καμία αποζημίωση λόγω απαλλοτρίωσης. Οι λόγοι της απαλλοτρίωσης αυτής τροποποιήθηκαν επανειλημμένως όπως και τα ποσά που είχε προβλέψει η διοίκηση για τη μελλοντική απαλλοτριωτική αποζημίωση.

47. Συνεπώς, λαμβανομένης υπόψη της διάρκειας της δέσμευσης της ιδιοκτησίας των προσφευγόντων, το Δικαστήριο κρίνει ότι η διοίκηση παραβίασε την υποχρέωσή της να εφαρμόσει, με επιμέλεια, μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων που εκδόθηκαν το 2002 και το 2008.

48. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

49. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

« Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση».

A. Ζημία

50. Για την υλική ζημία οι προσφεύγοντες ζητούν το ποσό των πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000€) ανά μήνα από την παρέλευση της προθεσμίας των έξι μηνών από την έκδοση

της απόφασης του διοικητικού εφετείου της 16ης Απριλίου 2002. Ζητούν επίσης από κοινού το ποσό των 120.000€ λόγω ηθικής βλάβης.

51. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι οι προσφεύγοντες δεν δικαιούνται αποζημίωση λόγω υλικής ζημίας ούτε για την επικαλούμενη παραβίαση του άρθρου 6 §1 ούτε για αυτή του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου. Όσον αφορά την ηθική βλάβη, υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και αβάσιμο και ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε επαρκή ικανοποίηση.

52. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης στην οποία κατέληξε προκύπτει αποκλειστικά από την καθυστέρηση της διοίκησης να συμμορφωθεί με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία το τελευταίο την καλούσε να λάβει τα μέτρα που ήταν απαραίτητα για την άρση του βάρους επί του οικοπέδου των προσφευγόντων. Υπό τις παρούσες συνθήκες θεωρεί ότι δεν υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της επικαλούμενης υλικής ζημίας. Επομένως, θα πρέπει να απορριφθεί το σκέλος αυτό των αξιώσεών τους (βλ. *Μοσχόπουλος-Βεϊνόγλου και λοιποί κατά Ελλάδας,* αρ. 32636/05, §45, 18 Οκτωβρίου 2007). Αντίθετα, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι προσφεύγοντες υπέστησαν ηθική βλάβη η οποία δεν αποκαθίσταται επαρκώς με τη διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης. Αποφαινόμενο με δικαιοσύνη, τους επιδικάζει από κοινού το ποσό των επτά χιλιάδων οκτακοσίων ευρώ (7.800€) για την αιτία αυτή συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

53. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης το ποσό των 492 ευρώ έκαστος για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου.

54. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι στους προσφεύγοντες δεν πρέπει να επιδικαστεί κανένα ποσό επειδή η υπόθεση δεν ήταν περίπλοκη και η διαδικασία ήταν έγγραφη χωρίς ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

55. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, έξοδα και δικαστική δαπάνη επιδικάζονται στους προσφεύγοντες μόνο στο μέτρο που αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και το ύψος τους είναι εύλογο. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο

θεωρεί εύλογο το ποσό των εννιακοσίων ογδόντα τεσσάρων ευρώ (984€) για τα ενώπιον του Δικαστηρίου έξοδα και δικαστική δαπάνη και τα επιδικάζει από κοινού στους προσφεύγοντες.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

56. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αντλούμενη από το άρθρο 6 §1 αιτίαση και απαράδεκτη ως προς τα περαιτέρω.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται*

α) ότι το καθ'ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει από κοινού στους προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών, από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:

i) επτά χιλιάδες οκτακόσια ευρώ (7.800€), συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, λόγω ηθικής βλάβης,

ii) εννιακόσια ογδόντα τέσσερα ευρώ (984€), συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος από τους προσφεύγοντες, για έξοδα και δικαστική δαπάνη,

β) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης ως προς τα περαιτέρω.

Συντάχτηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 14 Ιανουαρίου 2016, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 77 §§2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

No Φ 092.22/696

André Wampach
Αν. Γραμματέας

Mirjana Lazarova Trajkovska
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα